Eduskunta
Tarkastusvaliokunta
TrV@eduskunta.fi

Asia: K 23/2025 vp Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle: Finanssipolitiikan valvonnan raportti 2025

Eduskunnan tarkastusvaliokunta pyytää Talouspolitiikan arviointineuvostolta arviota hallituksen finanssipolitiikan toteutuksesta sekä näkemystä siitä, mitä hallituksen talous- ja finanssipolitiikan päätöksenteossa tulisi huomioida keväällä 2026.

Valtiontalouden tarkastusvirasto toimi vuoden 2025 lopussa kumotun finanssipoliittisen lain (869/2012) mukaisena finanssipolitiikan valvojana. Finanssipolitiikan valvonnan raportissa (K23/2025 vp) esitetyt arviot julkisen talouden tilasta perustuvat pitkälti valtiovarainministeriön syksyn 2025 ennusteeseen. VTV:n raportin julkaisun jälkeen arviot taloussuhdanteesta ja julkisen talouden tilasta ovat heikentyneet edelleen. Euroopan neuvosto käynnisti Suomen osalta liiallisen alijäämän menettelyn tammikuussa 2026, sillä Suomi rikkoi julkisyhteisöjen alijäämälle asetettua kriteeriä poikkeuslausekkeen mahdollistama puolustusmenojen kasvu huomioiden.

Talouspolitiikan arviointineuvosto julkaisi vuosiraporttinsa 2.2.2026.[1] Arviointineuvosto jakaa pitkälti VTV:n arviot finanssipolitiikan mitoituksesta kuluvalla hallituskaudella sekä siitä, että hallitus ei tule saavuttamaan keskeisimpiä finanssipoliittisia tavoitteitaan.

Arvio hallituksen finanssipolitiikan toteutuksesta

Hallitus tavoittelee velkasuhteen vakauttamista vaalikauden viimeiseen vuoteen 2027 mennessä. Tämän saavuttamiseksi hallitus tavoittelee yhteensä lähes 10 miljardin euron suuruista sopeutusta tällä vaalikaudella. Julkista taloutta vakauttavien menosäästöjen ja veronkiristysten lisäksi hallitus on toimeenpannut työvoiman tarjonnan kannustimien parantamiseen tähtääviä toimia, jotka kuitenkin vaikuttavat työllisyyteen ja julkiseen talouteen vasta ajan myötä. Lisäksi työllisyysvaikutusten realisoituminen riippuu myös suhdannekehityksestä. Hallitus on päättänyt myös velkasuhteeseen kertaluonteisesti vaikuttavista toimista, kuten 1 miljardin euron kertaluonteisesta tuloutuksesta valtion eläkerahastosta vuonna 2027. Hallitus on toisaalta päättänyt myös finanssipolitiikkaa keventävistä toimista, joista merkittävimmät ovat ansiotuloverotuksen keventäminen vuonna 2026 ja yhteisöveron keventäminen vuonna 2027.

Tämän hallituskauden aikana tehtyjen päätösten, erityisesti hallitusohjelmassa linjattujen sosiaaliturvaan kohdistuvien menoleikkausten toimeenpanon ja keväällä 2024 päätetyn yleisen arvonlisäverokannan korottamisen seurauksena finanssipolitiikka kiristyi vuonna 2025. Finanssipolitiikka kiristyi myös rakenteellisen alijäämän muutoksen perusteella, mutta vähemmän kuin päätösperäisten toimien perusteella arvioituna. Tätä selittää ainakin osin se, että väestön ikääntymisen myötä julkiset menot usein kasvavat ilman uusia päätöksiä. Tällainen rakenteellinen menojen kasvu hieman kompensoi päätösperäisten sopeuttamistoimien kielteistä vaikutusta kokonaiskysyntään.

Finanssipolitiikan kiristyminen vuonna 2025 osui melko heikkoon talouden suhdanteeseen. Toisaalta VM:n ennusteen mukaan suhdannetilanne on tuotantokuilulla mitattuna suurin piirtein samanlainen

[1] https://talouspolitiikanarviointineuvosto.fi/wp-content/uploads/2026/01/TPAN_raportti_2025_final.pdf

vuosina 2024, 2025 ja 2026. Näin ollen ei ole selvää, että hallitus olisi voinut ajoittaa finanssipolitiikan kiristämisen oleellisesti toteutunutta paremmin.

Näkemys talous- ja finanssipolitiikasta keväällä 2026

Vuonna 2026 finanssipolitiikan viritys ei näytä lähtökohtaisesti muuttuvan kovin merkittävästi vuodesta 2025. Hallitusohjelman mukaisilla sekä myöhemmin päätetyillä vaalikauden aikana asteittain realisoituvilla menopuolen sopeutustoimilla sekä veronkiristyksillä ja sosiaaliturvamaksujen muutoksilla on finanssipolitiikkaa kiristävä vaikutus. Toisaalta erityisesti tuloverotuksen keventäminen keventää finanssipolitiikkaa vuonna 2026.

Finanssipolitiikan kiristymisestä huolimatta julkisyhteisöjen alijäämä oli valtiovarainministeriön talven 2025 ennusteen mukaan noin 3,9 % suhteessa bruttokansantuotteeseen vuonna 2025, ja sen ennakoidaan nousevan 4,5 %:iin vuonna 2026. Alijäämän kasvua selittää osittain hävittäjähankinnoista aiheutuvien menojen kirjautuminen vuodelle 2026. Valtiovarainministeriön talven 2025 ennusteen perusteella hallitus ei ole saavuttamassa keskeisintä finanssipoliittista tavoitettaan, eli velkasuhteen kasvun taittamista vuoteen 2027 mennessä.

Vaikka hallitus on toteuttanut merkittäviä suoria sopeutustoimia, julkisen talouden tilaa heikentävät paitsi talouden suhdanne, kasvaneet puolustus- ja korkomenot, myös osittain hallituksen päätösperäiset finanssipolitiikkaa keventävät toimet. Verotus kevenee erityisesti vuonna 2027 kun yhteisöveron 2 prosenttiyksikön lasku tulee voimaan. Yhteisöveron keventämisen vaikutusta julkiseen talouteen voitaisiin kompensoida esimerkiksi karsimalla vuodesta 2027 alkaen erilaisia suoria tai verohelpotusten muodossa annettuja yritystukia.[2] Yhteisöveron alennus lieventäisi tällaisten leikkausten vaikutuksia yksittäisiin yrityksiin.

On toki huomioitava, että julkisen talouden ennusteisiin liittyy suhdannekehityksen lisäksi monenlaisia epävarmuuksia, kuten esimerkiksi se kuinka nopealla aikataululla hyvinvointialueiden talous tasapainottuu tai se missä määrin tuloverojen alentaminen lopulta heijastuu verokertymään lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Velkasuhteen kehitystä koskevan tavoitteen saavuttaminen näyttäisi silti edellyttävän joko uusia, nopeasti vaikuttavia toimia tai selvästi ennakoitua vahvempaa suhdannekehitystä lähivuosina.

Lisätietoja: Talouspolitiikan arviointineuvosto
puheenjohtaja Niku Määttänen, niku.maattanen@helsinki.fi
pääsihteeri Jenni Jaakkola, jenni.jaakkola@vatt.fi

[2] Ks. esim. TEM:n laatima listaus yritystuista: https://tem.fi/documents/1410877/2768022/Yritystukiselvitys+2017.pdf/b06f6659-9c92-4f8b-9177-9153edcf454e?t=1496052943000